

**Delta i debatten,  
skriv til oss!****Send ditt innlegg til: [debatt@nationen.no](mailto:debatt@nationen.no)**

Innlegg kan også sendes per post til Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Merk konvolutten «debatt». Innlegg som sendes elektronisk blir prioritert.

**Tekstlengder:****Kronikk:** Maks 5000 tegn med mellomrom.**Leserinnelegg:** Maks 2000 tegn med mellomrom

Kun bestilte kronikker honoreres. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innsendt stoff og til å publisere det elektronisk.

## KRONIKK

**Jarlsberg:** Regjeringen vil fjerne ordningene som muliggjør eksport av Jarlsberg fra Norge.

FOTO: MARIANN TVETE

# Subsidier til eksport?

**N**ok en gang går Norge inn for ensidig å ende handelspolitiske virkemidler uten å få innrømmelser fra andre land. Snart står vi uten forhandlingskort i internasjonale forhandlinger og i tillegg får vi en svekket egenproduksjon mat og redusert beredskap og svært uvisse innsparinger.

Regjeringen vil gå inn for en utfasing av ordningene som muliggjør eksport av Jarlsberghjul fra Norge. Utgangspunktet er at norske forbrukere subsidierer eksporten. Men de direkte kostandene tas gjennom melkesamvirket TINE. TINE får tilbake merkostnaden ved foredling av melk til jarlsbergeksport, gjennom prisutjevning for melkeprodukter. I denne ordningen utjevnes kostnadene ved melkeanvendelsen mellom drikke melk, osteproduksjon for eget marked, ost for eksport m.m. Ogslik sett er det en ordning innenfor et statlig regelverk, men uten kostnad for

staten. Utjevning for eksport vil regjeringen forby.

**Kostanden for jarlsbergeksport** ligger på om lag 130 millioner over denne ordningen, for knappe 9 prosent av den norske melkeanvendelsen - dvs omlag 140 mill liter. Ordningen betales via differensierte avgifter på melkeproduktene og det brukes ikke penger fra statsbudsjettet.

**Om jarlsbergeksporten skulle falle** bort tilsvarer det ca 20.000 kyr og aktiviteten på 800 gårdsbruk over hele landet. Denne produksjonen mottar mellom 300 og 400 mill kroner over jordbruksavtalen for sin melkeframstilling. Melka går ikke spesielt til Jarlsberg, men bidrar til å holde melkevolumet opp i Norge totalt sett. Det betyr at melkeproduksjonen i Norge får flere liter å fordele kostandene på, til sin virksomhet med en industri verdi på om lag 20 mrd kroner. Videre gir det et større areal i bruk og fellesgoder som kulturlandskap, seterdrift og bosetning over hele landet, som en del av osteeksporten. Dessuten representerer jarlsbergeksporten et produkt og et melkevolum som kan holdes igjen og brukes innenlands ved krig eller krise, og bidrar slik til å holde matberedskapen oppe.

**Det er ingen** spesifikke melkebruk som leverer for eksport av jarlsbergost. Det betyr at osten

ystes av overskuddsmelk gjennom året. Fordi melkeproduksjon er en aktivitet som påvirkes av vær og sesong, gjør Jarlsberg sitt til å holde minimumsproduksjonen oppe. Dvs betyr at sommerstid når kyrne melker minst, så har Norge likevel et tilstrekkelig volum til å dekke innenlandsk etterspørsel. Jarlsberg ystes mest på de tider av året der melketilgang er størst. Slik sett er den en kostnadseffektiv regulator i et biologisk produksjonssystem.

**Men Jarlsberg er mer enn det.** Den er ett hvert melkelands drøm – nemlig en fast gul ost som blir mer verdt med lagring og er en internasjonal merkevare. Slik kan den sammenliknes med Ementaler og Gyuere og Parmesan. Det vil være uheldig å bryte ned en slik merkevare som har store ringvirkninger til å skape en regulert melkeproduksjon over hele landet med stor beredskapsverdi. Særlig for de som er opptatt av eksportmuligheter fra norsk jordbruk.

**Bortfall av jarlsbergeksport** vil gi 20.000 færre kyr i landet. Det innebærer 20.000 færre kalver i året som kan bli storfekjøtt. VI importerer allerede nær 20 prosent av vårt storfekjøttforbruk, dvs 18.000 tonn. Et slikt bortfall vil øke underdekningen med ytterligere 7000 tonn, eller rundt 7

prosent av norsk produksjon. Det er tapt verdiskaping, økte importkostnader og senket selvforsyning.

**Dersom melkekyrtallet reduseres** så må det til en rekke tiltak for å kompensere slik at Norge kan opprettholde arealbruken og storfetallet. Da vil man måtte øke investeringsstøtten, øke antall ammekyr, senke avdråten for de gjenværende melkekyr slik at det ikke blir for få storfe i landet og kanskje stimulere til mer lamme kjøtt. Dette er tiltak som sannsynligvis blir langt dyrere enn dagens 300-400 millioner kroner i landbruksstøtte.

**Bortfall av jarlsberbeeksport** har store ringvirkninger. Jarlsberg som varemerke og regulator i biologisk produksjon og bidrag til å opprettholde et variert landbruk og beredskap har også en totalverdi som må komme fram når ressursbruken skal vurderes.

**I tillegg er Norge** nok en gang først ute med å gjøre endringer uten innrømmelser fra andre land og handelspartnere. Vi svekker da vår egen internasjonale forhandlingssituasjon og mulighetene for å bidra til en internasjonal avtale om dette, i tillegg til å svekke egen økonomi og beredskap.

**Christian Anton Smedshaug**  
Daglig leder AgriAnalyse

## NETT

**Sagt på nationen.no****Eksportstøtte**

**”** Er det virkelig ingen som kan forklare landbruksministeren at dette handler om at kyr melker like mye 1. juledag som midt i julestria. I julestria skal alle ha melk, fløte og ikke minst smør. 1. juledag skal ingen ha fersk melk. Da kjører Tine sine ysterier 3 skift for å ta unna all den melka som ikke er holdbar til etter jul. Samtidig tar gjerne Finden og Q juleferie og benytter seg av TINE sin mottakplikt. Så kjære Sylvi Listhaug, prøv å lære deg litt om sammenhengene i systemene du i din ideologiske blindhet kaller for kommunistisk.

Arne Langmo



**Støttekutt:** Landbruksministeren vil fjerne eksportstøtten, til blant annet Jarlsberg.

**Sagt på Twitter**

**”** Hvis et produkt ikke er konkurransedyktig i utlandet (selv med eksportstøtte) så truer det ikke andre lands produkter.. Og bør avvikes

JØRN FLØGSTAD @JORNFLØGSTAD

**”** Eksportstøtte bør ta-kast bort, men i ein avtale der #usa og andre «verstingar» som dumpar varer i uland også må følge opp.

TRUDE BRØSVIK @TRUDEBR

**”** Vi er for å fjerne eksportstøtte som ødelegger for matproduksjon I fattige land, Jarlsberg går til USA, EU.

PER SKORGE @PSKORGE

**”** Men norsk musikk da? Vil droppe eksportstøtte til Jarlsberg-ost

ARNFINN BJERKESTRAND @ARBBERKESTRAND